

planino podtaknili **Belsazarju Hacquetu**, s čimer pa naj bi mislili le na planine južnih predgorij. Naivni Hacquet naj bi to razumel narobe in enostavno »prevedel ime v Steiner Alpen in je gorstvo s tem dobilo ime, ki ga nikoli ni bilo«. Kako lahkoten očitek dobremu staremu Bretoncu, ki je slovensko znal tako dobro, da je o slovenščini govoril kot o našem jeziku, v svoji Oriktografiji pa je na čelo zapisal stavek v slovenščini. Povsem dobro je vedel in tudi napisal, da se Kamniku po domače reče Kamelk.

Ohranjena imena in drugi podatki govorijo, da so bile planine tudi tik pod osrednjim grebenom, od njih pa je imelo koristi mesto Kamnik. Sedanja, že omenjena arheološka odkritja govorijo tudi o tem. Izkazalo se je, da so bila kasnejša prerekanja o pravem imenu Grintovcev zanimiva, vendar ne preveč potrebna.

Dvojna imena niso nič strašljivega, še posebno, če se oboja krajem lepo podajo, na primer Orličje ali Orglice, Kobilna glava ali Jurjevska butica, Rdeča ali Krvava lokev, Jermanova vrata ali Kamniško sedlo. Zadnje ime so nekdanj preganjali kot umetno, zanimivo pa se je po tem izkazalo, da je najstarejše ime Sedlo, zapisano že leta 1499, že davno pred rokovnjačem **Nandetom Jermanom** – ta pa ima imen nad Bistrico na pretek.

Seveda je lepo in prav, da si zapomnimo razlago jezikoslovcev, katero ime je prvotno in bolj pravilno. Da bi pa zaradi tega kdo rohnul in »sekal glave«, je malo odveč. V znameniti bitki za pravilno pisavo in izgovarjavo Stegovnika se je na primer izgubilo važno vprašanje, kako so domačini imenovali sijajno votlino s številnimi okni. Oče in sin **Janez Lončar** sta potem

zanjo ugotovila, da se imenuje Okno, vendar morda to še ni zadnja ugotovitev.

Če se zmotijo le mladi navdušenci, je povsem dovolj pohvala za njihovo zanimanje in ob tem poduk, kako je prav. Še najboljše pa je priporočilo, naj iščejo še naprej in bodo gotovo našli kaj res zanimivega.

MANJKAJOČI MED DVATISOČAKI

Malo bolj resno je z različnimi strokovnjaki. Povsod se trudijo, da bi svoje kraje kar najbolj povzdignili, pri nas pa si nekateri, ki imajo sicer dosti posluha za vse, kar je veliko, prizadevajo, da bi iz Velikega Zvoha naredili čisto navaden Zvoh. Po drugi strani pa se je pri Dolški škrbini nekdo spomnil in zaletelo preskočil Zgornje, Srednje in Spodnje Dolce in skušal Dolško škrbino preimenovali v Zdolško, češ da se imenuje po Suhadolniku oziroma Zdolniku. Vsi stari poznavalci so se imeli navado ustavljati pri Suhadolniku in bi se bili o tem že zdavnaj domenili, vendar to doslej ni bilo potrebno.

In kateri vrhovi še manjkajo med dvatisočaki? Še vsaj jugozahodni vrh Kokrske Kočne, Krvava peč in severovzhodni vrh Jezerske Kočne (po izročilu imenovan Kóles. Zanimivo bi bilo vedeti, kateri od najvišjih vrhov je Jezerjanom kazal poldne in je imel zato nekdanj prijazen in enostavno ime Jezersko Poldne. Manjkajo še Mali Kokrski Grintovec (stara Suhadolnikovo ime in ne morda izmislek avtorja planinskih vodnikov), škrbina med Kalškim Grébenom in Veliko Kalško goro, vrh Velikega grebena, vrh Kotličev (najnižji del je prenizek) in seveda Najvišji rob Zeleniških špic.

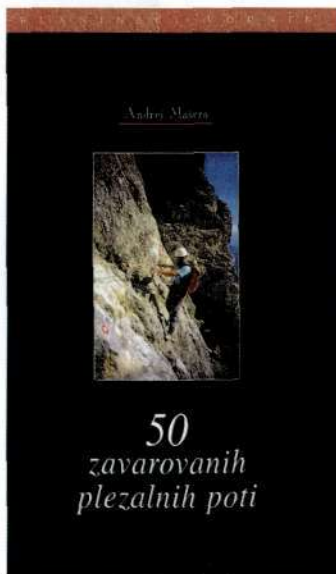
(Nadaljevanje prihodnjič)

iz planinske literature

50 zavarovanih plezalnih poti

»Cilj vsakega gornika je stopiti na vrh gore. Načinov za uresničitev tega cilja je mnogo. Raznovrstni so, kot so raznovrstni obrazi gorá ter želje, hotenja in sposobnosti njihovih obiskovalcev. V človekovi biti je zasidrana pradedna želja po nenehnem stopnjevanju in spoznavanju novega, zato se gorniki na svoji gorniški poti običajno ne zadovoljijo več s skromnimi izleti iz časa svoje vajenske dobe. Kmalu ugotovijo, da je najslajši sadež prav tisti, ki ga najteže utrgaš.«

Tako je v uvodu vodnika z zgornjim naslovom »50 zavarovanih plezalnih poti« avtorja **Andreja Mašere**, ki so ga pred kratkim izdali pri založbi Sidarta že v drugi, prenovljeni izdaji, zapisal **Tine Mihe-**



lič. Prvi vodnik, ki je izšel leta 1996, je že dobro leto razprodan.

Pri ponatisu je avtor ažuriral stanja poti, ki so se v minulih letih morda

spremenila. Med drugim je ob vsakoletnih vremenskih vplivih na opremljenost zahtevnih poti v zahodnem delu Slovenije vplival tudi zadnji potres v Posočju leta 1998. Poleg številnih vsebinskih dopolnil, novih fotografij in sodobnejšega oblikovanja ne kaže prezreti močnejše vezave novega vodnika in plastificiranega ovitka.

Klasično kakovosten izdelek založbe Sidarta je velikosti običajnega žepnega formata 13 x 21,5 cm. Skice je prispeval slikar in alpinist **Daniilo Cedilnik-Den**, uvod in kratka navodila za varno hojo ter plezanje po zavarovanih planinsko-plezalnih »železnih« poteh pa Tine Mihelič. V knjigi je opisanih 50 zavarovanih plezalnih poti v Kamniško-Savinjskih Alpah, Karavankah in Julijskih Alpah od Raduhe na vzhodu do Strme peči v Zahodnih Julijskih Alpah.

V knjigi so vsi vzponi razvrščeni v pet težavnostnih stopenj od malo zahtevne do izjemno zahtevne poti. Na koncu vodnika so omenjeni vsi

planinski vodniki in zemljevidi, ki nam bodo pri načrtovanju in izvedbi tur v pomoč. Avtor se je odločil za dokaj široko izbiro poti na podlagi lastne presoje in okusa, saj njegov namen ni bil opisati vseh obstoječih zavarovanih plezalnih poti v naših gorah.

Vodnik, ki je na voljo v vseh boljše založenih knjigarnah, je na police prišel v času, ko je lepo vreme v začetku jeseni vabilo planinske navdušence še na zadnja potepanja v visokogorje. Razumemo ga lahko kot zadnje vabilo gorá, preden je sneg pobelil zahtevnejše poti in poraščene vrhove, ki so v jesenskih barvah še prav posebno lepi.

Vzpenjanje po dobro zavarovani in vzdrževani plezalni poti je lahko za ustrežno izurjenega in primerno opremljenega gornika varno ter enkratno doživetje. Pri izurjenosti moramo upoštevati načelo postopnosti in se na lažjih turah privajati in uriti za zahtevnejše podvige. Vzpenjanje in samovarovanje sta na takšnih zavarovanih plezalnih poteh povsem specifična. Že nekaj časa pred turo se moramo gibanja in varovanja s pomočjo inštruktorja dobro naučiti teoretično in v praksi. Varno plezanje po takih poteh pa terja tudi posebno opremo, ki jo moramo znati pravilno uporabljati. Gornik, ki se podaja na zahtevno pot, ne sme poznati vrtoglavičice in strahu pred globino, pomembni pa sta tudi telesna spretnost in moč v rokah.

Ob trdnem koraku in čvrstem prijemu pa v gorah še vedno odločata predvsem glava in srce. Zato naj bo predstavljeni vodnik prijazno vabilo v svet gorskih velikanov po zavarovanih stezah, ki lahko tudi neplezalci omogočijo doživeti vsaj malo tistega dražljivega občutka zmage nad težavami in lastnega zadovoljstva, ki ga doživijo alpinisti pri vzponih v stenah.

Silvo Babič

Diploma iz orientacije in planinstva

Diplomska dela s področja planinstva so razmeroma redka v praksi, ki s celotno izbiro problematik, ki

jih študentje preučijo ob zaključku študija na fakultetah. Včasih se zgodi, da diplomsko delo s področja planinstva sploh ni znano organom Planinske zveze Slovenije in planinskim strokovnjakom, saj ni urejen sistematičen dostop do tem diplomskih nalog. Še težji pa je dostop do tiskanih verzij diplomskih nalog s planinskega področja, saj ima vsaka fakulteta te stvari urejene po svojih pravilih in je potrebno upoštevati tudi avtorske pravice.

Anka Kolenc, diplomantka na razrednem pouku Pedagoške fakultete v Mariboru, je marca 2000 pod mentorstvom **dr. Jožeta Vauhnik**a pripravila diplomsko delo z naslovom »Orientacija in planinstvo v obveznem programu na razredni stopnji v osnovni šoli«. Anka je aktivna članica domačega Planinskega društva Rečica ob Savinji, kjer je načelnica mladinskega oddelka in registrirana vadiateljica orientacije PZS. Tako je združila prijetno s koristnim in v sodelovanju z OŠ in vrtcem v Rečici ob Savinji pripravila celotno vsebino diplomske naloge.

Naloga je v osnovi razdeljena na teoretični in praktični del.

V prvem, teoretičnem delu je avtorica obdelala terminološka, vsebinska in organizacijska vprašanja izletništva in planinstva. Pri tem je natančno definirala veliko vidikov planinstva v okviru najmlajših pohodnikov in povzela ugotovitve iz dostopne strokovne literature. V nadaljevanju je opisala temeljne razloge za planinsko vzgojo v OŠ ter osnove pohodništva in orientacije na razredni stopnji. V zaključku teoretičnega dela se je poglobila v pregled učnega načrta za razredno stopnjo v tistem delu, ki je povezan s planinstvom in orientacijo. Čisto na koncu je predstavila še programe planinskih skupin za različne starostne stopnje.

V drugem, praktičnem delu je prikazana vsebina dela od vrtca do vključno 4. razreda OŠ na področju planinstva in orientacije. Anka je vsebine, opisane v diplomskem delu, tudi osebno izvajala v okviru

vrtca ter OŠ in pri tem pridobila tudi mnoge praktične izkušnje.

V diplomski nalogi so dodane pisne naloge in skice terena z orientacijskih tekmovanj, analiza opravljenih aktivnosti ter mnogo slikovnega in fotografskega gradiva.

V sklepnih mislih je avtorica diplomskega dela zapisala: »Osnovna znanja s področja orientiranja imajo tudi mesto v vzgojno izobraževalnih ustanovah. Planinstvo in orientacija se integrirata s snovjo drugih predmetnih področij. Najpogostejše so te vsebine uporabljene pri predmetu spoznavanje narave in družbe v tretjem in četrtem razredu. Pri slovenskem jeziku in likovni vzgoji učenci izražajo občutja oz. podoživijo izlet ali pohod. V posameznih razredih sem več pozornosti namenila omenjenim predmetom (SND, SN, SD), vendar to ne pomeni, da pri ostalih predmetih te vsebine niso uporabljene. Poleg rednega pouka se učenci s planinsko tematiko seznanjajo tudi pri planinskem krožku.«

Anka Kolenc je izvod svoje diplomske naloge podarila Mladinski komisiji pri Planinski zvezi Slovenije, za kar se ji člani MK PZS zahvaljujemo. Vse zainteresirane obveščamo, da je možen ogled diplomske naloge v pisarni MK PZS po prejšnjem dogovoru s strokovnim sodelavcem MK PZS.

Upam, da bo več diplomantov naredilo enako potezo kot Anka Kolenc in bo izvod diplomske naloge s področja planinstva namenilo tudi za matično planinsko organizacijo in s tem prispevalo k dvigu kakovosti dela na več področjih. Strokovne literature ni nikoli dovolj in če pride v prave roke, je lahko zelo koristna.

Bojan Rotovnik

Jožefinski vojaški zemljevid

Današnje slovensko ozemlje se pojavlja na kartah (ki še niso bile zemljevidi v današnjem pomenu besede) od grško-rimskih časov naprej. V 17. in 18. stoletju so se tujim kartografom pridružili tudi prvi domači kartografi (**Valvasor, Florjancič**). Dobrih sto let po izidu 39